បណ្តាញសិទ្ធិជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃ
ការចូលរួមក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញជាសកលតាមកាលកំណត់នៃប្រទេសថៃ
ក្នុងវង្វង់ទី៣ នៃវគ្គទី៣៩

អ្នកចូលរួមចំណែក៖ Asia Pacific Refugee Rights Network, Asylum Access Thailand, People Empowerment Foundation, Refugee Rights Litigation Project

ប្រទេសថៃមិនមែនជារដ្ឋភាគីក្នុងអនុសញ្ញាឆ្នាំ ១៩៥១ ទាក់ទងនឹងស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន ឬ ព្រឹត្តិការណ៍ឆ្នាំ ១៩៦៧ ទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រទេសថៃនៅតែជាភាគីនៃអនុសញ្ញាផ្សេងទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងក្រុមជនភៀសខ្លួនដូចដែលបានពិភាក្សាខាងក្រោម។ បណ្តាញសិទ្ធិជនភៀសខ្លួនបានបង្កើត អាដហុក ឡើងក្នុង គោលបំណងឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាពនៃអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងគាំទ្រជនភៀសខ្លួននៅក្នុងទីក្រុង នៃប្រទេសថៃ និង បរិបទពីទស្សនៈរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល ដោយតស៊ូមតិលើបញ្ហាជនភៀសខ្លួន និងផ្តល់ការគាំទ្រដល់អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនដោយផ្ទាល់និងដោយប្រយោល។

បណ្តាញសិទ្ធិជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃ
ការចូលរួមក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញជាសកលតាមកាលកំណត់នៃប្រទេសថៃ
ក្នុងវង្វង់ទី៣

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនិងក្របខណ្ឌច្បាប់៖ ការឆ្លុះបញ្ចាំងយន្តការជាតិ

1. ប្រទេសថៃបានទទួលជនភៀសខ្លួនចម្រុះជាតិសាសន៍ ជាច្រើនទសវត្សរ៍មកហើយតាមរយៈគោលនយោបាយជាតិរបស់ខ្លួនទាក់ទង ទៅនឹងជនភៀសខ្លួន ដោយមានការបែងចែកក្រុមជនភៀសខ្លួនផងដែរ។ ចំនួនជនភៀសខ្លួនរបស់ប្រទេសថៃត្រូវបានបែងចែកយ៉ាងច្បាស់លាស់ រវាងជនភៀសខ្លួនដែលមានទីជំរំនៅតាមបណ្តោយព្រំដែន ថៃ-មីយ៉ាន់ម៉ា (ប្រហែល ៩២,០០០ នាក់) និងជនភៀសខ្លួនក្នុងទីក្រុង (ប្រមាណ ៥,០០០នាក់) ។
2. បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសថៃមិនប្រព្រឹតការកំណត់អត្តសញ្ញាណជាជនភៀសខ្លួនទេ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នUNHCRកំពុងបំពេញតួនាទីនេះលើករណីនេះ។ ទោះជាយ៉ាងណា នៅថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០២១ រដ្ឋាភិបាលប្រទេសថៃ(RTG) បានអនុម័ត បទបញ្ជារបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យជនបរទេសដែលចូលមកក្នុងព្រះរាជាណាចក្រថៃ ហើយមិនអាចត្រលប់ទៅកាន់ប្រទេសដើមវិញ ក្នុងព.ស. ២៥៦២ ដែលបានបង្កើតឲ្យមាន យន្តការជាតិ(NSM)។ ថ្វីបើបទបញ្ជានេះសំដៅលើ “មនុស្សដែលត្រូវបានការពារ” ជាជាងជនភៀសខ្លួនក៏ដោយ បទបញ្ជានេះមានប្រសិទ្ធិភាពលើការអនុម័តយន្តការ ដើម្បីពិនិត្យជនភៀសខ្លួន តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដែលបានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧។ បទបញ្ជានេះចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វាស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំនៅឡើយ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និងគោលការណ៍ណែនាំ មិនទាន់ត្រូវបានពិភាក្សានៅឡើយទេ ហើយព័ត៌មានលម្អិតភាគច្រើននៅតែមិនទាន់មានភាពច្បាស់លាស់នៅឡើយ រួមទាំងនៅពេលដែលជនភៀសខ្លួនទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការការពារដែលមានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងនោះ។
3. នៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន វាមិនទាន់មានភាពច្បាស់លាស់នៅឡើយទេថា តើ RTG នឹងមិនរាប់បញ្ចូលក្រុម ដែលស្ថិតនៅក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខជាតិដែរឬទេ ឧទាហរណ៍: ដូចជាប្រជាជនដែលរត់គេចពីជម្លោះនៅប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ក៏ដូចជាជនជាតិរ៉ូហ៊ីងយ៉ា ជនជាតិអ៊ុយហ្គួរ ជនជាតិកូរ៉េខាងជើង និងក្រុមជនចំណាកស្រុកផ្សេងៗទៀត ដែលមានបញ្ហាសន្តិសុខ ទាក់ទងនឹងនយោបាយអន្តរជាតិ ឬអាចប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់ទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសថៃ។ ប្រសិនបើករណីនេះកើតឡើងនោះ មានតែក្រុមជនភៀសខ្លួនមួយក្តាប់តូចប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចទទួលបាន NSM ហើយស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ច្បាប់របស់នៃប្រទេសថៃ និងសិទ្ធិភ្ជាប់ជាមួយតែប៉ុណ្ណោះ។

4. ការណែនាំ
    1) ធានាឲ្យមាននូវការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព របស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងការអនុវត្តNSM ដើម្បីផ្តល់នូវការចូលរួម និង មតិយោបល់ក្នុងការកំណត់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការពិនិត្យ។
    2) ធ្វើឲ្យប្រាកដថា NSM អាចខិតកៀកចូលទៅដល់អ្នកដែល ស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន។
    3) NSM និង នីតិប្រតិបត្តិការស្តង់ដារ (SOPs) គួរតែនៅក្នុងបន្ទាត់ជាមួយគ្នានឹងនិយមន័យនៃជនភៀសខ្លួន ដែលស្ថិតក្នុងអនុសញ្ញាឆ្នាំ ១៩៥១ ទាក់ទងនឹងស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន និងស្របគ្នាជាមួយនឹងច្បាប់ និងស្តង់ដាអន្តរជាតិ រួមទាំងដំណើរការផងដែរ។
    4) ចំពោះដំណើរការនៃការពិនិត្យដែលបង្ហាញក្នុងមាត្រា២០ អាជ្ញាធរ អាជ្ញាធរថៃគួរតែធានាឲ្យបានថា អ្នកទាមទារអាចមានសិទ្ធិ ប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅតុលាការរដ្ឋបាលបានផងដែរ។

5) ធានាឲ្យបានថាអ្នកទាមទារសិទ្ធិនឹងទទួលបានការតំណាងស្របច្បាប់នៅគ្រប់ដំណើរការទាំងអស់។

សិទ្ធិទទួលបានការទទួលស្គាល់ចំពោះមុខច្បាប់

5. ស្ថិតនៅក្រោមមាត្រា ៦ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីអំពី សិទ្ធិមនុស្ស និងមាត្រា ១៦ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបានការទទួលស្គាល់គ្រប់ទីកន្លែងជាបុគ្គលម្នាក់នៅ ចំពោះមុខច្បាប់។ លើសពីនេះទៅទៀត នៅក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញតាមកាលកំណត់ជាសកលលើកទី២ ប្រទេសថៃបានទទួលយកនូវការថ្លែងរបស់ Namibia ថា “ ធានាចំពោះការចុះសំបុត្រកំណើតសម្រាប់កុមារទាំងអស់ ដែលកើតនៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួន…” ។ នេះក៏បានកត់សំគាល់នូវការថ្លែងរបស់ ប្រទេសកាណាដាផងដែរអំពី “ ការផ្តល់លទ្ធភាពដែលទទួលបានឋានៈស្របច្បាប់ សម្រាប់អ្នកដែលស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនដោយគ្មានការរើសអើងឡើយ។ រីឯការថ្លែងរបស់ប្រទេសបារាំងក៏បានបញ្ជាក់ថា “ នឹងផ្តល់ឋានៈស្របច្បាប់ដល់ជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនផងដែរ។

6. កុមារដែលបានកើតពីជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃ អាចចុះសំបុត្រកំណើតបាន។ ទោះបីករណីនេះ មិនបានផ្តល់នូវសិទ្ធិបន្ថែម ឬឯកសិទ្ធិក៏ដោយ វាជា “ការទទួលស្គាល់បុគ្គលិកលក្ខណៈស្របច្បាប់” ដោយរដ្ឋាភិបាលថៃដើម្បីការពារភាពគ្មានសញ្ជាតិ។ វាក៏អាចបញ្ជាក់ជាភស្តុតាងនៃការស្នាក់នៅ ក្នុងប្រទេសថៃបណ្តោះអាសន្ន។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងបរិបទទីក្រុង មានបញ្ហាជាច្រើនលើបញ្ហាទំនាក់ទំនងដែលនាំឲ្យមានព័ត៌មានខុសប្រក្រតីនៅលើលិខិតអត្រានុកូលដ្ឋានផ្សេងៗ។ មន្ត្រី៣ជការខ្លះមិនបានដឹងអំពីជនភៀសខ្លួនទេ ហើយសន្មតថាកុមារជនភៀសខ្លួន ស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទដូចគ្នានឹងកុមារដែលកើតពីពលករចំណាកស្រុក។

7. ជនភៀសខ្លួនគួរតែត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោមច្បាប់របស់ប្រទេសថៃតាម រយៈដ◌ំណើរការ NSM។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅតែមានបញ្ហាមួយចំនួនទាក់ទងនឹងការពន្យារពេលមិនសមហេតុផលលើការអនុវត្ត និងក្តីព្រួយបារម្ភអំពីការដែលមិនរាប់បញ្ចូលអ្នកដែលមិនអាចចូលទៅដំណើរការរបស់ NSM បាន ។

8. ការណែនាំ
   1) បង្កើនចំណេះដឹង និងការយល់ដឹងរបស់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលអំពីជនភៀសខ្លួន ជាពិសេសនៅក្នុងតំបន់ដែលជនភៀសខ្លួនរស់នៅ។
   2) ការសម្របសម្រួលច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជនភៀសខ្លួនដូចជា ច្បាប់ស្តីពីអន្តោប្រវេសន៍ ច្បាប់ស្តីពីការចុះបញ្ជីស៊ីវិលដើម្បីឲ្យសមស្របនឹងស្ថានភាព និងបរិបទរបស់ពួកគេ និងធ្វើឲ្យពួកគេកាន់តែងាយស្រួលក្នុងការចូលទាមទាររបស់សិទ្ធិរបស់ពួកគេ។

សេរីភាពពីការឃុំខ្លួនដោយបំពាន

9. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២១ ក្រុមការងារនៃក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សស្តីអំពីការឃុំខ្លួនដោយបំពាន បានបញ្ជាក់ម្តងទៀតថា ស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ

ការឃុំខ្លួនបុគ្គលដោយមិនបានកំណត់នៅក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើចំណាកស្រុក មិនអាចត្រូវបានផ្តល់យុត្តិធម៌ ហើយ និងតាមអំពើចិត្ត ... រយៈពេលអតិបរមាសម្រាប់ការឃុំខ្លួននៅក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើចំណាកស្រុកត្រូវតែកំណត់ដោយច្បាប់។ ពេលផុតកំណត់ក្នុងការឃុំខ្លួនដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ ជនដែលត្រូវឃុំខ្លួននឹងត្រូវបានតែដោះលែងដោយស្វ័យប្រវត្តិ។

លើសពីនេះទៅទៀត នៅពេលគោលការណ៍នៃការមិនបំពេញបន្ថែមបង្ហាញថា ការបណ្តេញចេញមិនអាចធ្វើទៅរួច "អ្នកជាប់ឃុំឃាំងត្រូវតែបានដោះលែង ដើម្បីចៀសវាងការឃុំខ្លួនដោយគ្មានការកំណត់ដែលអាចនឹងកើតមានឡើង" ដែលនឹងអាចក្លាយជាការបំពាន។

10. នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ RTG បានទទួលយកសេចក្តីថ្លែងការរបស់ប្រទេសឥណ្ឌាថា ប្រទេសថៃ " ដោះស្រាយស្ថានភាពរស់នៅដ៏លំបាកនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងជនអន្តោប្រវេសន៍ "។ RTG ក៏បានកត់សម្គាល់ពីសេចក្តីថ្លែងការរបស់ប្រទេស Luxembourg ផងដែរថា ប្រទេសថៃ " បញ្ចប់ការឃុំខ្លួនជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងបញ្ឈប់ការឃុំខ្លួនកុមារដោយសារមូលហេតុនៃការធ្វើចំណាកស្រុក " ហើយសេចក្តីថ្លែងការរបស់ Paraguay ថាប្រទេសថៃ " បង្កើតគោលនយោបាយដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានការថយចុះនូវកម្រិតនៃភាពចង្អៀតណែននៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំង "។

11. ក្នុងរយះពេលប្រាំឆ្នាំចុងក្រោយនេះ RTG បានប្តេជ្ញាចិត្តបញ្ចប់ការឃុំខ្លួនកុមារជនភៀសខ្លួននៅប្រទេសថៃ ហើយបានគាំទ្រ និងអនុម័តនូវកម្មវិធីបង្រួមសកលស្តីអំពីការធ្វើចំណាកស្រុក និងជនភៀសខ្លួន។ សេចក្តីប្រកាសអាស៊ានស្តីពីសិទ្ធិកុមារក្នុងបរិបទនៃការធ្វើចំណាកស្រុក បានអនុវត្តអនុស្សារណៈនៃការយោគយល់គ្នាស្តីពីការកំណត់វិធានការ និងវិធីសាស្រ្តជំនួសការឃុំខ្លួនកុមារនៅមណ្ឌលឃុំខ្លួនជនអន្តោប្រវេសន៍ (ATD MOU) និងអមជាមួយនីតិវិធីប្រតិបត្តិការស្តង់ដារ និងបានបង្កើតឲ្យមាន NSM ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃនៅតែបន្តចាប់ខ្លួន និងឃុំខ្លួន។ RTG ពឹងផ្អែកលើការតាំងទីលំនៅថ្មីរបស់ជនភៀសខ្លួន និងការធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍ដោយស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីដោះស្រាយករណីនេះ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្រោម NSM បើតាមនិយមន័យជនភៀសខ្លួនគឺមិនអាចត្រឡប់ទៅប្រទេសដើមកំណើតរបស់ពួកគេបានទេ និងការតាំងទីលំនៅថ្មីគឺមានកំណត់។ ដូច្នេះ ការឃុំខ្លួនអាចនឹងមានរយះពេលវែង។

12. អនុស្សរណៈយោគយល់ ATD បាននាំឲ្យមានការរីកចម្រើនខ្លះៗលើការព្យាបាលស្ត្រី និងកុមារដែលកំពុងជាប់ឃុំដោយក្នុងនោះមានស្ត្រី និងកុមារជាង ២៣០ នាក់ ត្រូវបានដោះលែងពីការឃុំឃាំងនៅចន្លោះឆ្នាំ ២០១៩ និង ២០២០ តាមរយៈ ជម្រើសសហគមន៍ និងជម្រើសនៃការគ្រប់គ្រងចំពោះការឃុំខ្លួន។ យ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហាប្រឈមធ្ងន់ធ្ងរនៅតែមាន RTG នៅតែមើលឃើញពីការឃុំខ្លួនកុមារតាមរយៈការឆ្លុះបញ្ចាំងពីសន្តិសុខជាតិ។ ប្រព័ន្ធ ATD ទាំង ៥ នាពេលបច្ចុប្បន្ន តែងតែផ្តោតលើការគ្រប់គ្រង និងការដាក់កំហិតសិទ្ធិរបស់ពួកគេជាជាងការគ្រប់គ្រងករណីរួម ដែលមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីគោលការណ៍ផលប្រយោជន៍ដ៏ល្អបំផុតរបស់កុមារ។ ឧទាហរណ៍: ការប្រើប្រាស់មជ្ឈមណ្ឌលថែទាំនៅខាងក្នុងកន្លែងអន្តោប្រវេសន៍សម្រាប់កុមារ និងសមាជិកគ្រួសាររបស់ពួកគេ ដែលជាជម្រើសមួយនៃការដាក់ទីតាំង ATD ហើយមិនគួរត្រូវបានចាត់ទុកជាជម្រើសល្អជំនួសការឃុំឃាំងឡើយ។ កុមារខ្លះរួមទាំងកុមារ Rohingya ឬកុមារដែលមានសុ◌ំណុំរឿងសុំសិទ្ធិជ្រកកោននៅ UNHCR ត្រូវបានបិទ គឺពួកគេត្រូវបានលើកលែងពីសហគមន៍ ATD។ ជាលទ្ធផល ពួកគេភាគច្រើនត្រូវបានឃុំខ្លួននៅក្នុងជំរកគ្មានកំណត់របស់រដ្ឋាភិបាល ដោយគ្មានដំណោះស្រាយផ្សេងទៀត។

13. សមាជិកគ្រួសារត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយឡែកពីគ្នា ហើយ ATD MOU ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ជាចម្បងដល់ម្តាយដែលជាប់ឃុំជាមួយកូន។ ATD MOU បរាជ័យក្នុងការធានាគោលការណ៍រួបរួមគ្រួសារ ដោយសារវាមិនផ្តល់ជម្រើសផ្សេងសម្រាប់សមាជិកគ្រួសារផ្សេងទៀតទេ ជាពិសេសឪពុក។ លទ្ធភាពទទួលបានការនៅក្រៅឃុំនៅការិយាល័យអន្តោប្រវេសន៍គឺពិតជាមានកំណត់ណាស់ អាស្រ័យលើការសម្រេចជាផ្លូវការ ជាមួយនឹងបន្ទុកដ៏ធ្ងន់ ឧទាហរណ៍ រាយការណ៍ញឹកញាប់ និងការស្នើសុំចំនួនប្រាក់ធានាខ្ពស់ (៥០,០០០ ថៃបាត)

ដែលកំណត់ជនភៀសខ្លួនពីជម្រើសតែមួយគត់ដើម្បីត្រូវបានដោះលែងពី IDC ហើយនៅទីបំផុតនាំឲ្យមានការបែកបាក់គ្រួសារ។ ករណីខ្លះ អង្គការសង្គមស៊ីវិល(CSOs) ត្រូវបានជូនដំណឹងថា មានកុមារត្រូវបានបំបែកចេញពីម្ដាយរបស់ពួកគេ។ កង្វះការសម្របសម្រួលរវាងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល នាំឲ្យការទទួលបានអត្តសញ្ញាណត្រឹមត្រូវនៅមានកម្រិតនៅឡើយ ព្រមទាំងការពិនិត្យភាពងាយរងគ្រោះ និងវិធានការវាយតម្លៃ។ ជាលទ្ធផល ពេលវេលាឃុំឃាំងកុមារត្រូវចំណាយពេលយូរជាងអ្វីដែលបានរំពឹងទុក។

14. ការណែនាំ
1) បញ្ចប់ការអនុវត្តប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់នៃការឃុំខ្លួនជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន ហើយគួរប្រើវាជាជម្រើសចុងក្រោយតែប៉ុណ្ណោះ។
2) ប្រសិនបើការដោះលែងមិនអាចធ្វើទៅបាន ត្រូវអនុវត្តភ្លាមៗនូវជម្រើសដែលគ្មានការឃុំឃាំង និងផ្អែកលើជម្រើសសហគមន៍ដើម្បីធ្វើការឃុំខ្លួន។
3) ផ្ដល់សិទ្ធិឲ្យអង្គការ UNHCR និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលចូលទៅមើលអ្នកជាប់ឃុំដោយគ្មានការរឹតត្បិត និងផ្ដល់ជំនួយចាំបាច់ដល់ការធានាទាំង 6 ចំនុច ដែលថាអ្នកជាប់ឃុំអាចទាមទារសិទ្ធិជ្រកកោន ប្រសិនបើពួកគេមិនអាចធ្វើបានមុននឹងត្រូវឃុំខ្លួន។
4) ធានាថាអ្នកជាប់ឃុំឃាំងអាចចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធធានានៅក្រៅឃុំ និងលើកលែងថ្លៃបង់ប្រាក់ធានា។
5) ធានាថាអ្នកជាប់ឃុំដែលនៅសេសសល់អាចទទួលបានសុខភាពល្អ និងអ្នកប្រឹក្សាច្បាប់។

គោលការណ៍នៃការមិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ

15. ក្នុងកំឡុងពេលវគ្គលើកទី ២ របស់ UPR នៅឆ្នាំ ២០១៦ ការចងក្រងព័ត៌មានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានផ្ដល់អនុសាសន៍ណែនាំឲ្យប្រទេសថៃ បញ្ឈប់ការបញ្ជូនអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនត្រឡប់ទៅវិញ។ សេចក្ដីសង្ខេបនៃការដាក់ស្នើរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធទៅ UPR ក៏បានចង្អុលបង្ហាញពីហានិភ័យក្នុងការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ និងរំលោភលើការហាមឃាត់ជាអន្តរជាតិដែលប្រឆាំងនឹងការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ។ ប្រទេសថៃមិនបានទទួល អនុសាសន៍ណាមួយលើបញ្ហានេះទេនៅឆ្នាំ ២០១៦។ ទោះយ៉ាងណានៅក្នុង ជម្រើសរបាយការណ៍របស់ខ្លួនចំពោះគណៈកម្មាធិការ CERD ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្ស នៅក្នុងប្រទេសថៃបានលើកឡើងថារដ្ឋាភិបាលថៃធានាថានឹងមិនរុញច្រានអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនឲ្យត្រឡប់ទៅប្រទេសដើមវិញនោះទេ ដោយឈរលើគោលការណ៍មិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ។ ទោះបីជាប្រទេសថៃមិនមែនជាភាគីនៃអនុសញ្ញាជនភៀសខ្លួនឆ្នាំ ១៩៥១ និងពិធីការឆ្នាំ ១៩៦៧ ក៏ដោយ ប្រទេសថៃគួរតែគោរពគោលការណ៍មិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ ក្រោម ICCPR (មាត្រា ៧) CAT (មាត្រា ៣) ហើយនោះគឺជា jus cogens។

16. អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃនៅតែទទួលរងការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ។ នៅឆ្នាំ ២០១៨ ជនភៀសខ្លួនពីប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានបណ្ដេញចេញទៅប្រទេសដើមរបស់ពួកគេវិញ។ សកម្មជនការងារកម្ពុជាម្នាក់ដែល UNHCR បានកំណត់ថាជាជនភៀសខ្លួនត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងនិរទេសខ្លួន។ ខណៈពេលដែលនាងកំពុងស្ថិតនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងអន្តោប្រវេសន៍ UNHCR បានសម្ភាសន៍នាងពីការតាំងទីលំនៅថ្មី ហើយសំណុំរឿងរបស់នាងត្រូវបានប្ដឹងទៅសាលាឧទ្ធរណ៍លើហេតុផលហានិភ័យពិតប្រាកដក្នុងការនិរទេសនាង។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ នាងត្រូវបាននិរទេសមកកម្ពុជាវិញ។ អាជ្ញាធរថៃបានបញ្ជាក់ថាការនិរទេសនេះស្ថិត នៅក្រោមផ្នែកទី ៥៤ នៃច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍ព.ស. ២៥២២ ហើយវាគឺជាសកម្មភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងប្រទេសថៃ និងប្រទេសកម្ពុជា។ នៅខែធ្នូឆ្នាំ ២០១៨ សកម្មជនពលករខ្មែរម្នាក់ទៀតត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងនិរទេសមកកម្ពុជាវិញតាមសំណើរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

ទោះបីជាការនិរទេសនេះស្របច្បាប់ក្រោមច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍ព.ស. ២៥២២ ផ្នែក ៥៤ ក៏ដោយ ករណីទាំងនេះបង្ហាញពីការបរាជ័យរបស់ថៃក្នុងការគោរពគោលការណ៍ការមិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ។ ជាលទ្ធផលអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសភ័យខ្លាចពីលទ្ធភាពនៃការធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍។

17. ប្រការ ២៥ (១) នៃបទបញ្ញត្តិ NSM
ចែងថានៅពេលនរណាម្នាក់ត្រូវបានផ្តល់ឋានៈជា“ មនុស្សត្រូវបានការពារ” អាជ្ញាធរត្រូវតែ " ជៀសវាងពីការធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍របស់បុគ្គលដែលត្រូវបានការពារទៅប្រទេសដើមវិញ។ ” ទោះយ៉ាងណា បទបញ្ជានេះរួមបញ្ចូលយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងករណីលើកលែងលើ មូលដ្ឋានសន្តិសុខជាតិដែលវាអាចមិនមែនជារបាំងដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពដើម្បីបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ។ ។

18. ការណែនាំ
1) អនុវត្តច្បាប់ជាតិស្តីពីការមិនការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញដើម្បីធានាថាអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួននឹងមិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញដោយគ្មានករណីលើកលែង។
2) ធានាថាអាជ្ញាធរគោរពគោលការណ៍មិនបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញ។

សិទ្ធិក្នុងការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

19. RTG
មិនបំពេញកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ទេ។ អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនគឺជាប្រធានបទនៃដំណើរការព្រហ្មទណ្ឌ ដូចជាការធ្វើអន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់ ឬ ការស្តាប់សវនាការ សិទ្ធិដែលមានកម្រិតក្នុងការមាន អ្នកបកប្រែ ឬអ្នកប្រឹក្សាច្បាប់ដោយបំពានលើមាត្រា ១៤ (៣) នៃ ICCPR ។ ប្រទេសថៃស្របតាមមតិទូទៅ លេខ ៣២ បានបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌអនីតិជន។ ទោះយ៉ាងណា ក៏ដោយនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងកុមារជនភៀសខ្លួនត្រូវបានគេអនុលោមជា មនុស្សពេញវ័យនៅពេលចាប់ខ្លួន។

20. ខណៈពេលដែល RTG ផ្តល់សេវាកម្មជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយឥតគិតថ្លៃមួយ ចំនួនដូចជា កម្មវិធីមិនគ្របដណ្តប់លើករណីអន្តោប្រវេសន៍ និងការឃុំខ្លួនមិនប្រក្រតី។ អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនពឹងផ្អែកលើអង្គការសង្គមស៊ីវិលសម្រាប់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ និងវិការយជាមួយការធានា នីតិវិធីមួយចំនួនរួមទាំងការការពារដ៏ត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីប្រឆាំងនឹង ការឃុំខ្លួនយូរ ឬមិនកំណត់។

21. យោងតាមច្បាប់ទី ១៤ (៣) ICCPR ផ្នែកទី ១៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌថៃ ចែងថាជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិធ្វើជាអ្នកបកប្រែក្នុងកំឡុងពេលស៊ើបអង្កេតនិងដំណើរការតុលាការ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយក្នុងករណីខ្លះ អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោននិងជនភៀសខ្លួន នៅតែពឹងផ្អែកលើអង្គការសង្គមស៊ីវិលដើម្បីរៀបចំសេវាកម្មអ្នកបកប្រែ។ ឧទាហរណ៍ នៅឆ្នាំ ២០១៨ នៅពេលដែលប៉ូលីសអន្តោប្រវេសន៍ចាប់ខ្លួនក្មេងប្រុសជនជាតិស្រីលង្កាអាយុ ១៧ ឆ្នាំម្នាក់ហើយ នាំគាត់មកតុលាការអនីតិជន តុលាការមិនបានផ្តល់អ្នកបកប្រែទេទោះបី ជនជាប់ចោទនិយាយភាសាថៃនៅមានកម្រិតក៏ដោយ។ នៅឆ្នាំ ២០១៨ នៅ ដំណើរការតុលាការបន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួនយ៉ាងច្រើន តុលាការមិនបានសួរថា តើជនជាប់ចោទនិយាយភាសាថៃ ឬទេ ហើយ Asylum Access Thailand ត្រូវផ្តល់អ្នកបកប្រែ។ នៅខែធ្នូឆ្នាំ ២០១៩ ប៉ូលីសថៃបានចាប់ខ្លួនកុមារសូម៉ាលីម្នាក់ និងគ្រួសារសូម៉ាលីដែលមានកូន ៣ នាក់។ ប៉ូលីសមិនបានរៀបចំអ្នកបកប្រែទេ ប៉ុន្តែបានប្រើកុមារសូម៉ាលីដែលនិយាយភាសាថៃខ្លះដើម្បីទាក់ទងជាមួយគ្រួសារសូម៉ាលី។

ពួកគេត្រូវបានស្នើសុំឲ្យចុះហត្ថលេខាលើរបាយការណ៍ចាប់ខ្លួនដោយមិនមានការផ្តល់ការបកប្រែគ្រប់គ្រាន់។ កុមារ សូម៉ាលីត្រូវបានដោះលែងនៅថ្ងៃដដែល ប៉ុន្តែគ្រួសាររួមទាំងកុមារទាំងបីនាក់ត្រូវបានឃុំខ្លួនមួយយប់។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ បន្ទាប់ពីសវនាការតុលាការ ក្រុមគ្រួសារសូម៉ាលីត្រូវចុះហត្ថលេខាលើឯកសារបន្ថែមដោយមិនមានការផ្តល់ការបកស្រាយអំពីខ្លឹមសារនៃឯកសារនោះឡើយ។

22. ច្បាប់ស្តីពីការការពារកុមារ និងច្បាប់តុលាការអនិតិជន និងគ្រួសារផ្តល់នូវការការពារពិសេសដល់កុមារ (អនីតិជន) ក្រោមដំណើរការព្រហ្មទណ្ឌស្របតាមកាតព្វកិច្ចរបស់ RTG ក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ។ នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង ប៉ូលិសមិនតែងតែប្រកាន់ខ្ជាប់នូវបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះទេនៅពេលចាប់ខ្លួន និងដំណើរការនៅស្ថានីយ៍ប៉ូលិស។ នៅខែសីហាឆ្នាំ ២០១៨ ប៉ូលិសអន្តោប្រវេសន៍បានចាប់ខ្លួនមនុស្សចំនួន ១៨០ នាក់ពីប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម រួមទាំងមនុស្សចាស់ និងស្ត្រីដែលមានទារក និងកុមារតូច។ កុមារត្រូវបានបំបែកចេញពីឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេដោយមិនគិតពីផលប្រយោជន៍ល្អរបស់កុមារនោះទេ។ ដោយរំលោភលើច្បាប់ស្តីពីតុលាការអនីតិជននិងគ្រួសារ ប៉ូលិសបរាជ័យក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកចាប់ខ្លួនម្នាក់ថាជាកុមារ។ ក្រោយមកពួកគេបានបរាជ័យក្នុងការនាំយកកុមារនេះទៅតុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារក្នុងរយៈពេល ២៤ ម៉ោង។ ផ្ទុយទៅវិញកុមារត្រូវបានឃុំខ្លួននៅសាលាស្រុក និងមនុស្សពេញវ័យអស់រយៈពេលពីរថ្ងៃមុនពេលត្រូវបាននាំទៅតុលាការពេញវ័យ។ តុលាការមិនបានជូនដំណឹងដល់កុមារ និងមនុស្សពេញវ័យដែលត្រូវចាប់ខ្លួនអំពីប្រភេទ និងមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់ចំពោះពួកគេឡើយ។ ប៉ូលិសបានរក្សាទុកក្មេងនេះនៅឯស្ថានីយ៍ប៉ូលិសអស់រយៈពេល ៦ ថ្ងៃ ដោយមិនមានដីកាពីតុលាការមុនពេលបញ្ជូនគាត់ទៅតុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារ។

23. នៅខែកុម្ភៈឆ្នាំ ២០២១ ប៉ូលិសអន្តោប្រវេសន៍បានចាប់ខ្លួនក្មេងប្រុសអាយុ ១៦ ឆ្នាំម្នាក់។ ទោះជាមានការទទួលស្គាល់ថាខ្លួនជាកុមារក្តី ប៉ូលិសបានបដិសេធបញ្ជូនសំណុំរឿងនេះទៅតុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារ សូម្បីតែ UNHCR និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងការតស៊ូមតិដើម្បីសិទ្ធិកុមារ។ នេះគឺជាការបំពានលើផ្នែកទី ៧០, ៧២, ៧៣, និង៧៨ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីគ្រួសារ និងអនីតិជនដែលកំណត់ថានៅក្នុងករណីចាប់ខ្លួនកុមារ មន្ត្រីស៊ើបអង្កេតគួរតែនាំយកកុមារទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល ២៤ ម៉ោង ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ការចាប់ខ្លួន និងសម្រេចចិត្តថាតើ កុមារគួរស្ថិតនៅក្រោមការឃុំឃាំងរបស់រដ្ឋ ឬការឃុំឃាំងរបស់ឪពុកម្តាយ។ បន្ទាប់ពីមេធាវីបានស្នើសុំទៅតុលាការអនីតិជនស៊ើបអង្កេតការចាប់ខ្លួនកុមារ តុលាការគ្រាន់តែផ្តល់ញត្តិរបស់ពួកគេ ដើម្បីកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការរបស់តុលាការរយៈពេល ២៥ ថ្ងៃបន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួន។ ជាមួយគ្នានេះ ក្មេងប្រុសត្រូវបានឃុំខ្លួនក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលអន្តោប្រវេសន៍។

24. ការណែនាំ

1) ធានាថាអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនដែលមានជីវភាពខ្វះខាតអាចទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយឥតគិតថ្លៃនៅក្នុងគ្រប់សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ សវនាការកំណត់សអត្តសញ្ញាណជាជនភៀសខ្លួន និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីផ្លូវការណាមួយផ្សេងទៀតដែលអាចបណ្តាលឲ្យមានការដកហូតសេរីភាព។

2) ធានាឲ្យមានអ្នកបកប្រែឥតគិតថ្លៃ និងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួន ដែលប្រឈមនឹងការចោទប្រកាន់ ឬការឃុំខ្លួនផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌតាមតម្រូវការក្រោមច្បាប់ប្រទេសថៃ និងធានាថាជំនួយបែបនេះអាចជួយ

ឲ្យអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួន
ស្វែងយល់ពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេនៅគ្រប់កម្រិតនៃដំណើរការព្រហ្មទណ្ឌ។

3) អនុវត្តច្បាប់ការពារកុមារ និងតុលាការ ក្រមនីតិវិធីអនីតិជន និងគ្រួសារ ដើម្បីផ្តល់ការការពារពិសេសសម្រាប់អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងកុមារជនភៀសខ្លួនដែលស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចដំណើរការបទឧក្រិដ្ឋ។

សិទ្ធិទទួលបានស្តង់ដារសុខភាពខ្ពស់បំផុត

25. ក្រោមកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបាននូវស្តង់ដារសុខភាពខ្ពស់បំផុតដែលអាចឈានទៅដល់ការរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរដោយមិនគិតពីឋានៈរបស់ពួកគេឡើយ។ ក្នុងវគ្គទី ២ នៃ UPR ក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ ប្រទេស ថៃបានទទួលយកអនុសាសន៍ដើម្បីធានាការទទួលបានការថែទាំសុខភាពស្មើៗគ្នា និងបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ជាពិសេសទាក់ទងនឹងសិទ្ធិទទួលបានការថែទាំសុខភាព។ ទោះយ៉ាងណាចំណុចលេចធ្លោនៃការអនុវត្តអនុសាសន៍ និងការសន្យាស្ម័គ្រចិត្តរបស់ប្រទេសថៃបានបង្ហាញថាការអនុវត្តតែមួយគត់ដែលទាក់ទងនឹងសិទ្ធិសុខភាពគឺ MOU ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវប្រព័ន្ធសេវាកម្មសុខភាពរបស់អ្នកទោស។ មិនមានការលើក ឡើងអំពីក្រុមងាយរងគ្រោះផ្សេងទៀត និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនឡើយ។

26. ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសាធារណៈរបស់ប្រទេសថៃគ្របដណ្តប់លើការព្យាបាល និងការស្តារនីតិសម្បទា ការលើកកម្ពស់សុខភាព ការតាមដានជំងឺ ការការពារ និងការត្រួតពិនិត្យ។ ទោះយ៉ាងណា ក្រោម សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃ មិនអាចទទួលបានការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសាធារណៈឡើយ។ ចំណែកឯជនភៀសខ្លួនដែលមាន មូលដ្ឋាននៅជំរំ អាចទទួលបានការព្យាបាលខ្លះពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងជំរំ អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនក្នុងទីក្រុង និងជនភៀសខ្លួន ត្រូវបង់ថ្លៃព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យដែលជាបញ្ហាប្រឈមដោយសារអសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើការស្របច្បាប់នៅប្រទេសថៃ។ លើសពីនេះ ដោយសារពួកគេភាគច្រើនមិនមានឋានៈស្របច្បាប់ ពួកគេខ្លាចទាក់ទង ជាមួយអាជ្ញាធរថៃ។ ដូច្នេះពួកគេតែងតែទៅមូលនិធិព្រះពុទ្ធសាសនា Tzu Chi ដែលផ្តល់គ្លីនិកឥតគិតថ្លៃដល់ជនភៀសខ្លួន។ នៅក្នុងរបាយការណ៍ឆ្នាំ ២០១៧ NHRCT បានចង្អុលបង្ហាញពីបញ្ហាដែលជនភៀសខ្លួនកំពុងទទួលបានជំនួយផ្នែកសុខភាព រួមទាំងអាកប្បកិរិយា របស់មន្ត្រី និងពិបាកយល់ពីវេជ្ជបណ្ឌិត គិលានុបដ្ឋាយិកា និងបុគ្គលិក ផ្សេងទៀតដោយសារការបកប្រែមានកំណត់។ ទោះបីជា NHRCT បានផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ក្រសួងសុខាភិបាល និងការិយាល័យផ្សេងទៀតក៏ដោយ។ បញ្ហានៅតែកើតមានៈ ការស្រាវជ្រាវថ្មីៗស្តីពីស្ថានភាពសុខភាព និងលទ្ធភាពទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាពរបស់ជនភៀស ខ្លួនបានរកឃើញថាអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនមានតម្រូវការមិនគ្រប់គ្រាន់ជាងប្រជាជនថៃដែលអាចមកពីពួកគេមិនមានការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសាធារណៈ។

27. លើសពីនេះ ជនភៀសខ្លួននៅទីក្រុងត្រូវបានទុកចោលដើម្បីទប់ទល់កំឡុងពេលជំងឺរាតត្បាតកូវីដ - ១៩ ។ គ្លីនិក Tzu Chi គឺបានបិទជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងកំឡុងពេលមានជំងឺរាតត្បាតហើយ RTG មិនបាន រួមបញ្ចូលក្រុមជនភៀសខ្លួននៅក្នុងផែនការឆ្លើយតប COVID របស់ខ្លួន។ ដូចដែលប្រទេសថៃរៀបចំសម្រាប់ការចែកចាយវ៉ាក់សាំងសំរាប់ អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនមិនត្រូវមើលរំលងឡើយ។

28. លទ្ធភាពទទួលបានការថែទាំសុខភាពនៅ IDCs គឺមានកំណត់ជាពិសេសបញ្ហាដែលបណ្តាលមកពីមានមនុស្សច្រើនពេក អនាម័យមិនគ្រប់គ្រាន់ និងរបាយការណ៍អំពីបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តកម្រិតខ្ពស់។ សេវាកម្មសុខភាពនៅ IDC ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ការិយាល័យអន្តោប្រវេសន៍ប៉ូលីសថៃ ហើយនិងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការថែទាំសុខភាព គឺមិនត្រូវបានចែករំលែកទេ។ មានកំរិតថែទាំសុខភាពតិចតួចបំផុតនៅក្នុង IDC ហើយករណីធ្ងន់ធ្ងរជាងនេះអាចបញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យបានលុះត្រាតែសេវាកម្មវេជ្ជសាស្ត្រនៅក្នុង IDC ធ្វើការបញ្ជូន។ ទោះយ៉ាងណា CSOs បានទទួលពាក្យបណ្តឹងពីអ្នកជាប់ឃុំដែលខកខានការណាត់ជួបនៅមន្ទីរពេទ្យដោយសារបុគ្គលិកមន្ទីរពេទ្យមិនមានលទ្ធភាពក្នុងការអមដំណើរពួកគេ។ លើសពីនេះ មានការភ័ន្តច្រឡំខ្លះថាតើអ្នកជាប់ឃុំត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងបង់ថ្លៃព្យាបាលរបស់ពួកគេឬយ៉ាងណា។

29. ការណែនាំ

1) ធានាថាប្រជាជនទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសថៃមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈនូវធានារ៉ាប់រងសុខភាព។
2) អនុម័តច្បាប់ដែលកំណត់ថាមណ្ឌលសុខភាពមិនអាចសាកសួរបានអំពីស្ថានភាពអន្តោប្រវេសន៍ ហើយមិនអាចរាយការណ៍ពីអ្នកជំងឺ ឬអនាគតអ្នកជំងឺទៅអាជ្ញាធរអន្តោប្រវេសន៍នោះទេ។
3) ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវលទ្ធភាពទទួលបានជំនួយសុខភាពតាមរយៈការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងសេវាកម្មបកប្រែនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានសុខាភិបាល។

សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ

30. RTG បានបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនចំពោះគោលនយោបាយអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា (EFA) ថ្វីបើមានការតម្កល់ទុកមាត្រា ២២ នៃអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិកុមារ (CRC) ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិកុមារជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនក៏ដោយ ប្រទេសថៃបានបញ្ជាក់ជាថ្មីពីការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវការលើកកម្ពស់សិទ្ធិកុមារចំណាកស្រុកទាំងអស់ចំពោះសេវាកម្មសាធារណៈចាប់តាំងពីប្រទេសនេះបានអនុម័ត CRC ក្នុងឆ្នាំ១៩៩២។ ទោះយ៉ាងណារបាយការណ៍ GEM ឆ្នាំ ២០១៩ ដែលមានចំណងជើងថា “Building Bridges, Not Walls” កត់សំគាល់ថានៅក្នុងប្រទេសថៃទោះបីជាគោលនយោបាយត្រូវបាន ផ្ល ាស់ប្តូរដើម្បីពង្រីកការរួមបញ្ចូលសម្រាប់ជនចំណាកស្រុកដែលគ្មាន ឯកសារថាជា “ មនុស្ស” នៅក្នុងច្បាប់អប់រំឆ្នាំ ១៩៩៩ ច្បាប់អប់រំបន្ទាប់ពីដំណោះស្រាយឆ្នាំ ២០០៥ វាមិនទាន់អនុវត្តដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវការរួមបញ្ចូលនៅក្នុងវិស័យអប់រំទេ។

31. ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអប់រំស្របគ្នាដែលជនភៀសខ្លួន និងជនអន្តោប្រវេសន៍ត្រូវគ្រប់គ្រងរារាំងការទទួលបានការអប់រំប្រកបដោយគុណភាព។ ប្រមាណជាង ៦០% នៃកុមារចំណាកស្រុកដែលកំពុងរស់នៅប្រទេសថៃមិនបានចូលសាលាទេ ហើយមានអ្នកផ្តល់ការអប់រំសំខាន់២ សម្រាប់អ្នកដែលកំពុងសិក្សានៅសាលាគឺ មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សា (L.C.s) និងសាលាថៃ។

32. ខណៈពេលដែលការកើនឡើងនៃចំនួនកុមារចំណាកស្រុកដែលចូលសាលាថៃត្រូវបានគេសង្កេតឃើញនៅតែមានឧបសគ្គចំពោះកុមារចំណាកស្រុកដែលកំពុងសិក្សានៅសាលាថៃ។ ភាពមិនស៊ីចង្វាក់គ្នារបស់ EFA កង្វះការយល់ដឹងអំពីការអនុវត្ត EFA ក្នុងចំណោមសហគមន៍ ការរើសអើងចំពោះកុមារចំណាកស្រុកដោយអ្នកផ្តល់សេវាកម្ម និងឧបសគ្គផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងភាសាគឺជាបញ្ហាប្រឈមទាំងអស់

ដែលកុមារចំណាកស្រុកជួបប្រទះ នៅប្រទេសថៃ។ កត្តាទាំងនេះជំរុញឲ្យ
កុមារចំណាកស្រុកកាន់តែច្រើនឡើង ចុះឈ្មោះចូលរៀននៅ L.C.s
ដែលមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការដោយរដ្ឋាភិបាលថៃ និងមីយ៉ាន់ម៉ានោះឡើយ។
ការទទួលបានការអប់រំជាមូលដ្ឋានដោយគ្មានការទទួលស្គាល់ណាមួយ
បានកំណត់នូវជម្រើសអនាគតរបស់ពួកគេ។

33. ខណៈពេលដែលការផ្លាស់ជនភៀសខ្លួន
និងកុមារចំណាកស្រុកទៅសាលាថៃអាចធ្វើទៅបាន
ផ្លូវត្រូវមានលក្ខណៈផ្លូវការនិងស្តង់ដារដើម្បីលើកកម្ពស់ចំណាប់អារម្មណ៍របស់កុមារ។
ជាកុមារចំណាកស្រុកនៅសាលាថៃ ច្រើនតែពិបាកនិយាយភាសាថៃ
និងបានបន្ទាល់ទុកការប្រើប្រាស់ការអប់រំផ្អែកលើភាសាកំណើតដើម្បីកែលម្អការរៀនសូត្ររបស់កុមារត្រូវតែលើកកម្ពស់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។
ជនភៀសខ្លួន និងកុមារចំណាកស្រុកត្រូវតែអាចរក្សាអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេ
និងត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យប្រើភាសាកំណើតរបស់ពួកគេ។
ជាមួយនឹងការណែនាំភាសាអង់គ្លេសនៅក្នុងសាលាថៃក្នុងតំបន់
ភាសានៅក្នុងវិធីអប់រំពហុភាសាមានភាពប្រសើរឡើងគុណភាព អប់រំកុមារជនភៀសខ្លួន
និងជនចំណាកស្រុក។

34. សេរីភាពក្នុងការផ្លាស់ទីអាចអនុញ្ញាតឲ្យកុមារទទួលបានការអប់រំ
និងលើកកម្ពស់ឱកាសបន្ថែមទៀតដើម្បីរួមចំណែកដល់សង្គមថៃ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ
ការរឹតត្បិតក្នុងផ្លាស់ទីលំនៅ ការចិញ្ចឹមជីវិត និងការអប់រំរបស់ជនភៀសខ្លួនបានជះឥទ្ធិពល
យ៉ាងខ្លាំងដល់ឱកាសរបស់ពួកគេ។ គោលនយោបាយទីបោះជំរំ
ដែលមានស្រាប់ដាក់ជនភៀសខ្លួននៅតាមព្រំដែនរឹតបន្តឹងផ្លូវនេះ
ឆ្ពោះទៅរកអនាគតដែលពោរពេញដោយក្តីសង្ឃឹមសម្រាប់កុមារដែលកើតមកជំជាត់
ប៉ុន្តែជាប់គាំងនៅក្នុងប្រទេសថៃខណៈពេលរង់ចាំដំណោះស្រាយ។ លើសពីនេះ ការអប់រំត្រូវតែ
ការពារ និងផ្តល់លទ្ធភាពដល់កុមារដែលមានពិការភាព ដូច្នេះពួកគេមិនត្រូវទុកចោលទេ។
ការបើកលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំដល់ជនភៀសខ្លួន
និងប្រជាជនគ្មានឯកសារគ្រប់កម្រិតគឺជាដំណោះស្រាយយូរអង្វែង។

35. ការណែនាំ

1) ការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តពេញលេញនៃការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា (EFA) ដោយដោះស្រាយឧបសគ្គអប់រំ និងធានាការដាក់បញ្ចូលជនចំណាកស្រុក និងជនភៀស ខ្លួនដែលគ្មានឯកសារ និងជនពិការក្នុងវិស័យអប់រំថៃ ជាផ្លូវឆ្ពោះទៅរកដំណោះស្រាយយូរអង្វែង។
2) បន្ធូរបន្ថយការរឹតបន្តឹងលើការផ្លាស់ទីលំនៅ និងអនុញ្ញាតឲ្យជនចំណាកស្រុក និង ការផ្លាស់ប្តូរការអប់រំកុមារជនភៀសខ្លួនដោយការទទួលស្គាល់ការអប់រំរបស់ពួកគេ។
3) ធានាគុណភាពអប់រំដោយអនុញ្ញាតឲ្យ មានការទទួលស្គាល់ការអប់រំពហុភាសាផ្អែកលើភាសាកំណើត (MTB-MLE) ប្រព័ន្ធអប់រំថៃ និងការពារការបាត់បង់អត្តសញ្ញាណក្នុងចំណោមកុមារដែលគ្មានឯកសារ។
4) ដើម្បីបង្កើនការបញ្ចូលការអប់រំសម្រាប់កុមារចំណាកស្រុកការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នាត្រូវតែមានការទទួលស្គាល់យ៉ាងពេញលេញពីតួអង្គទាំងអស់។ ក្រសួងអប់រំត្រូវជំរុញ និងគាំទ្រយ៉ាងសកម្មនូវសិទ្ធិកុមារទាំងអស់ក្នុងការអប់រំនៅប្រទេសថៃ។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោម “ថ្នាក់ដឹកនាំសាលាជាច្រើន” ដូច្នេះគោលនយោបាយចុះឈ្មោះចូលរៀន និងការដាក់ចូលរៀនត្រូវបានអនុវត្តក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។

សិទ្ធិធ្វើការ
36. RTG មិនបំពេញកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងសិទ្ធិធ្វើការទេ។ ប្រទេសថៃបានបំពេញកាតព្វកិច្ច និងការប្តេជ្ញាចិត្តអន្តរជាតិជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិធ្វើការរបស់ជនភៀសខ្លួន។ ឧទាហរណ៍៖ នៅក្រោម ICESCR មាត្រា ៦ (១) ។ ដូចគ្នានេះដែរមាត្រា ៥ (e) (i) នៃ ICERD ធានាដល់មនុស្សគ្រប់រូប រួមទាំងជនមិនមែនជាពលរដ្ឋ សិទ្ធិធ្វើការងារ និង “ជម្រើសការងារដោយសេរី” និងរួមបញ្ចូលទាំងកាតព្វកិច្ចក្នុងការ រាំងស្ទះឧបសគ្គដែលរារាំងភាពរីករាយនៃសិទ្ធិធ្វើការងារ។ គណៈកម្មាធិការលុបបំបាត់ការរើសអើងជាតិសាសន៍ ក៏បានបញ្ជាក់ពីកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋក្នុងការអនុវត្តវិធានការដើម្បីធានាថាជនមិនមែនជាពលរដ្ឋមិនប្រឈមនឹងការរើសអើងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌការងារ ឬតម្រូវការការងាររបស់ពួកគេឡើយ។

37. ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយសារច្បាប់ក្នុងស្រុកថៃមិនទទួលស្គាល់ស្របច្បាប់ស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន ជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនត្រូវបានចាត់ទុកជាជនអន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់ ហើយជាទូទៅមិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការក្នុងប្រទេសថៃនោះទេ។ តាមទ្រឹស្តីច្បាប់ការពារពលកររបស់ប្រទេសថៃ និងច្បាប់ស្តីពីការងារក្នុងស្រុកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះអ្នកដែលមិនមែនជាជនជាតិ និងគួរតែផ្តល់ការការពារខ្លះពីការរំលោភបំពាន។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង ការត្រួតពិនិត្យ និងការអនុវត្តច្បាប់ការងារនៅប្រទេសថៃមិនគ្រប់គ្រាន់គួបផ្សំជាមួយនឹងការខ្វះ ឋានៈស្របច្បាប់របស់ជនភៀសខ្លួនបណ្តាលឲ្យជនភៀសខ្លួនត្រូវកេងប្រវ័ញ្ចៈ និយោជកមិនស្មោះត្រង់អាចកេងប្រវ័ញ្ចប្រាក់ឈ្នួល ធ្វើឲ្យជនភៀសខ្លួនធ្វើការក្នុងលក្ខខណ្ឌខុសច្បាប់ បើមិនដូច្នេះទេកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួលរបស់ជនភៀសខ្លួន និងបញ្ឈប់ការងារតាមអំពើចិត្ត ហើយជនភៀសខ្លួនមានជម្រើសតិចតួចក្នុងការទទួលយកការងារតាមដែលពួកគេត្រូវការដើម្បីរកប្រាក់ដើម្បីរស់។ នៅពេលមានវិវាទជាមួយនិយោជក ជនភៀសខ្លួនភ័យខ្លាចក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងការការពារផ្លូវច្បាប់ សម្រាប់ពួកគេករណីដោយសារតែស្ថានភាពផ្លូវច្បាប់មិនច្បាស់លាស់របស់ពួកគេ។ សូម្បីតែក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរក៏ដោយ កន្លែងដែលជនភៀសខ្លួនម្នាក់បាត់បង់ជីវិតនៅកន្លែងធ្វើការសមាជិកគ្រួសារដែលនៅរស់ត្រូវការការប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ ដើម្បីស្វែងយល់ពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ។ ដោយមានការគាំទ្រពីអង្គការសិទ្ធិជ្រកកោននៅប្រទេសថៃ ទីបំផុតពួកគេអាច រាយការណ៍អំពីករណីទៅប៉ូលីសដែលបានចរចាជាមួយនិយោជក។ បន្ទាប់មកគ្រួសារទទួលបានសំណងតិចជាងអ្វីដែលត្រូវបានបញ្ជាក់នៅក្នុងច្បាប់។

38. ដោយមានប្រាក់ចំណូលតិចតួចអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន និងជនភៀសខ្លួនពិបាករកឃើញខ្លាំងណាស់ក្នុង ការផ្គត់ផ្គង់គ្រួសាររបស់ពួកគេរួមទាំងសមត្ថភាពដើម្បីរ៉ាប់រងថ្លៃថែទាំសុខភាព និងការអប់រំកូនៗរបស់ពួកគេ។ ការខ្វះខាតសិទ្ធិនៃការធ្វើការ កំណត់ការពឹងផ្អែករបស់ជនភៀសខ្លួនទៅលើជំនួយមនុស្សធម៌ពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលអន្តរជាតិ និងទីភ្នាក់ងារ U.N. និងលុកលុយសមត្ថភាពរបស់ពួកគេកសាងជីវិតរបស់ពួកគេឡើងវិញ។

39. ខណៈពេលដែលយន្តការត្រួតពិនិត្យជាតិត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងផ្តល់សិទ្ធិជាក់លាក់ដល់ជនភៀសខ្លួន សិទ្ធិធ្វើ ការងារមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលនោះទេ។ ទោះបីជាមានក្រឹត្យក្រាអាសន្ននៃការគ្រប់គ្រងការងាររបស់ជនបរទេស ព.ស.២៥៦០ (២០១៧) ក៏ដោយ ផ្នែកទី ៦៣ អាចត្រូវបានអនុវត្តជាមួយមនុស្សក្នុងស្ថានភាព “ដូចជនភៀសខ្លួន” ហើយច្បាប់នេះមិនអាចអនុវត្តបានទេ លុះត្រាតែ RTG ចេញសេចក្តីសម្រេចគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ ប្រសិនបើ RTG រួមបញ្ចូលសិទ្ធិធ្វើការងារនោះវានឹងក្លាយជាជំហានដ៏សំខាន់ឆ្ពោះទៅរកការអនុវត្តន៍របស់ខ្លួនស្របតាមសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សដែលខ្លួនបានចុះហត្ថលេខា។

40. ជំងឺរាតត្បាតកូវីដ-១៩ បានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការបណ្តេញជនភៀសខ្លួនចេញពីទីផ្សារការងារ។ ពីការស្ទង់មតិស្តីពីសិទ្ធិជ្រកកោនចំពោះជនភៀសខ្លួន ៧៤ នាក់នៅក្នុងសហគមន៍ទីក្រុងនៅខែឧសភាឆ្នាំ ២០២០ ជនភៀសខ្លួន ៨៥ ភាគរយដែលធ្វើការដោយខុសច្បាប់បាត់បង់ការងារ និងមិនមានលទ្ធភាពទទួលបានសំណងពីរដ្ឋាភិបាល។ ពាក់កណ្តាលនៃអ្នកឆ្លើយតបត្រូវខ្ចីប្រាក់ពីអ្នកដទៃហើយមិនអាចបង់ថ្លៃជួលផ្ទះ ឬទិញទំនិញចាំបាច់សម្រាប់សមាជិកគ្រួសាររបស់ពួកគេនោះទេ ដូចជាផលិតផលអនាម័យ សម្ភារៈទារក និងទឹកផឹកជាដើម។ ពួកគេត្រូវទៅយកកូនចេញពីសាលា ដោយសារពួកគេគ្មានលុយបង់សម្រាប់ថ្លៃធ្វើដំណើរ។ RTG មានគំរូរួចហើយដែល អាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ជនភៀសខ្លួនជាង ៩០% នៅក្នុងប្រទេសថៃ៖ នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែមករា ឆ្នាំ ២០២១ សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវបានអនុម័តដែលអនុញ្ញាតឲ្យពលករចំណាកស្រុកមកពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ឡាវ និងកម្ពុជា ដែលកំពុងជាប់ឃុំឃាំងអន្តោប្រវេសន៍រង់ចាំវិលត្រឡប់ទៅប្រទេសដើមរបស់ពួកគេវិញ ប៉ុន្តែមិនអាចវិលត្រឡប់វិញបានទេ ដោយសារស្ថានភាពកូវីដ ១៩ ត្រូវដោះលែង និងទៅធ្វើការ។ ប្រសិនបើប្រទេសថៃពង្រីកគោលនយោបាយនេះដល់ជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនវានឹងការពារសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងពេលដំណាលគ្នា និងពង្រឹងកម្លាំងពលកម្មរបស់ខ្លួននៅពេលប្រទេសនេះចាប់ផ្តើមកសាងឡើងវិញ ខណៈព្រំដែននៅតែបិទនៅឡើយ។

41.ការណែនាំ

1) អនុវត្តការគ្រប់គ្រងគ្រាអាសន្ននៃការគ្រប់គ្រងការងាររបស់ជនបរទេស ក្រឹត្យ ព.ស.២៥៦០ (២០១៧) វិសោធនកម្មលេខ ២ ព.ស.២៥៦១ (ឆ្នាំ ២០១៨) ផ្នែកទី ៦៣ សម្រាប់ជនភៀសខ្លួននៅជំរំ និងទីក្រុងផ្តល់សិទ្ធិឲ្យធ្វើការ។
2) ធ្វើវិសោធនកម្មបទបញ្ញាយន្តការពិនិត្យថ្នាក់ជាតិដើម្បីផ្តល់សិទ្ធិឲ្យជនភៀសខ្លួន និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនមានសិទ្ធិធ្វើការរួមទាំងខណៈពេលដែលការទាមទារ និងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ពួកគេកំពុងត្រូវបានវាយតម្លៃ។
3) ផ្តល់ការការពារដើម្បីធានាថាជនភៀសខ្លួនអាចផ្អាកការទទួលខុសត្រូវទៅលើនិយោជកចំពោះការកេងប្រវ័ញ្ច ការរំលោភបំពាន និងលក្ខខណ្ឌការងារគ្រោះថ្នាក់។

ជនភៀសខ្លួនជនជាតិUyghur

42. អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនជនជាតិអ៊ុយហ្គួប្រមាណ ៥០ នាក់កំពុងសេសសល់នៅក្នុងប្រទេសថៃឥឡូវនេះបានបំបែកជាក្រុមតូចៗនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងអន្តោប្រវេសន៍ទូទាំងប្រទេសថៃ។ សម្ពាធពីទូទាំងពិភពលោកនៅពេលដែលប្រទេសថៃបាននិរទេសអ្នកស្វែករកសិទ្ធិជ្រកកោនជនជាតិអ៊ុយហ្គួរចំនួន ១២០ នាក់ទៅកាន់ប្រទេសចិនក្នុងឆ្នាំ ២០១៥។ ការនិរទេសនេះមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបំផ្ទុះគ្រាប់បែកនៅទីក្រុងបាងកកក្នុងឆ្នាំតែមួយហើយវាគឺជាមូលហេតុចម្បង មួយដែលថា RTG ចាត់ទុកជនជាតិអ៊ុយហ្គួរជាក្រុមពិសេសមួយធ្វើឲ្យមានការព្រួយបារម្ភចំពោះសន្តិសុខជាតិ។ គ្មានគោលនយោបាយណាផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ជនជាតិអ៊ុយហ្គួដើម្បីរីករាយជាមួយការការពារ ហើយជនជាតិអ៊ុយហ្គួរភាគច្រើនស្នាក់នៅប្រទេសថៃដោយខុសច្បាប់មានន័យថាពួកគេស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួន តាមអំពើចិត្ត។

43. Uyghur ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាក្រុមពិសេសមួយដែលគ្រប់គ្រងដោយទីភ្នាក់ងារសន្តិសុខជាតិ ហើយមិនមានសិទ្ធិទទួលបានការការពារពី UNHCR ឡើយព្រោះពួកគេត្រូវបានរារាំងពីការចុះឈ្មោះសម្រាប់ដំណើរការកំណត់ស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន។ ជនជាតិអ៊ុយហ្គួរនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងអន្តោប្រវេសន៍មិនមានលទ្ធភាពទទួលបានជំនួយពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលឡើយ ហើយត្រូវបានចាត់ទុកខុសពីអ្នកជាប់ឃុំដទៃទៀតដោយសារកង្វល់របស់សន្តិសុខជាតិ។ មិនដូចករណីស្រដៀងគ្នារបស់តុលាការផ្សេងទៀត អង្គការសង្គមស៊ីវិលបានកំនត់ក្នុងការជួយ និងមិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឲ្យសង្កេតមើលសវនាការរបស់ជនជាតិអ៊ុយហ្គួរឡើយ។

ជនជាតិអ៊ុយហ្គួភាគច្រើនត្រូវបានដាក់ឲ្យ នៅដាច់ដោយឡែក នៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងអន្តោប្រវេសន៍ជាមួយនឹងស្ថានការណ៍អាក្រក់ជាង ៨ ឆ្នាំមកហើយចាប់ពីពេលដែលពួកគេត្រូវបានចាប់ខ្លួន (ចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៣ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន) ។ មូលនិធិពង្រឹងអំណាចប្រជាជនបានព្យាយាមដាក់លិខិតមួយដើម្បីធានាអ្នកដែលងាយរងគ្រោះដូចជាមនុស្សចាស់ ឬអ្នកជំងឺប៉ុន្តែរដ្ឋាភិបាលថៃមិនអនុញ្ញាតទេ។ ជនជាតិអ៊ុយហ្គួរភាគច្រើនជាជនជាតិម៉ូស្លីម ប៉ុន្តែការព្យាបាលនៅ IDC មិនគ្រប់គ្រាន់ និងមិនត្រូវនឹងជំនឿ និងវប្បធម៌របស់ពួកគេ។ ជាទូទៅមិនមានផ្តល់អាហារហាឡាល់ទេ។ អាហារទាំងនោះមានផ្ទុកនូវសារធាតុផ្សំដែលជនមូស្លីមមិនអាចទទួលទានបានលើកលែងតែនៅទីក្រុងរ៉ានុង ដែល IDC ផ្តល់អាហារហាឡាល់ពីព្រោះមានជនជាប់ឃុំរ៉ូហ៊ីងយ៉ាជាច្រើនដែលកាន់សាសនាឥស្លាមផងដែរ។ ទោះយ៉ាងណា IDC ខ្លះអាចអនុញ្ញាតឲ្យ អ្នកខាងក្រៅផ្ញើអាហារហាឡាល់ដល់អ្នកជាប់ឃុំឃាំងអ៊ីស្លាមក្នុងអំឡុងពេលតមអាហារ។

44. ការណែនាំ

1) ធានាការមិនបញ្ជូនទៅប្រទេសដើម និងមិនបញ្ជូនជនជាតិអ៊ុយហ្គួរទៅប្រទេសចិនវិញទេ។
2) អនុញ្ញាតឲ្យជនជាតិអ៊ុយហ្គួរដាក់ពាក្យសុំឋានៈជាជនភៀសខ្លួនជាមួយ UNHCR សម្រាប់ការតាំងទីលំនៅថ្មី។
3) ធានាថាគោលនយោបាយណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាតិអ៊ុយហ្គួរត្រូវស្របគ្នាជាមួយស្តង់ដារអន្តរជាតិ រួមទាំងលក្ខខណ្ឌនៅក្នុង IDC និងធានាថាអ្នកជាប់ឃុំជនជាតិអ៊ុយហ្គួរមានសិទ្ធិនៅក្រៅឃុំ។
4) អ្នកជាប់ឃុំឃាំងជនជាតិអ៊ុយហ្គួរគួរតែត្រូវបានព្យាបាលដោយការគោរពសាសនា និងជំនឿរបស់ពួកគេហើយធានាអាហារហាឡាល់ត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់អ្នកជាប់ឃុំឃាំងមូស្លីម។

5) IDCs នឹងអនុញ្ញាតឲ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលទៅសួរសុខទុក្ខ និងផ្តល់ជំនួយដល់ជនជាប់ឃុំជនជាតិអ៊ុយហ្គួរ។

បញ្ចប់

[1] UNHCR, "ជនភៀសខ្លួននៅប្រទេសថៃ"UNHCR,

https://www.unhcr.org/th/en.

[2] ការិយាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ, ន.រ 0907/449, ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩
https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2562/9933420829.pdf.

[3] UPR Info, 2RP: ការឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍និងការសន្យា ស្ម័គ្រចិត្ត ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦
https://www.uprinfo.
org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-
_may_2016/recommendations_and_pledges_thailand_2016.pdf
ទំព័រទី ៥ កថាខណ្ឌទី១៥៨.៥៦

[4] UPR Info, 2RP: ការឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍និងការសន្យា ស្ម័គ្រចិត្ត ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦
https://www.uprinfo.
org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-
_may_2016/recommendations_and_pledges_thailand_2016.pdf
ទំព័រទី ១៦ កថាខណ្ឌទី១៥៩.៦៧

[5] UPR Info, 2RP: ការឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍និងការសន្យា ស្ម័គ្រចិត្ត ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦
https://www.uprinfo.
org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-
_may_2016/recommendations_and_pledges_thailand_2016.pdf
ទំព័រទី ១៦ កថាខណ្ឌទី១៥៩.៦៨

[6] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, មតិដែលបាន អនុម័តដោយក្រុមការងារស្តីពីការឃុំឃាំងតាមអំពើចិត្តនៅក្នុង សម័យប្រជុំលើកទី ៨៨ របស់ខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃទី២៣ដល់២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ U.N. Doc.A/HRC/WGAD/2020/70, ថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២១ កថាខណ្ឌទី១០៦។

[7] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, មតិដែលបានអនុម័តដោយក្រុមការងារស្តីពីការឃុំឃាំងតាមអំពើចិត្តនៅក្នុង សម័យប្រជុំលើកទី ៨៨ របស់ខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃទី២៣ដល់២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ U.N. Doc.A/HRC/WGAD/2020/70, ថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២១ កថាខណ្ឌទី១០៧។

[8] UPR Info, 2RP: ការឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍និងការសន្យា ស្ម័គ្រចិត្ត ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦
https://www.uprinfo.
org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-
_may_2016/recommendations_and_pledges_thailand_2016.pdf
ទំព័រទី ១១ កថាខណ្ឌទី១៥៨.១៧៨

[9] UPR Info, 2RP: ការឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍និងការសន្យា ស្ម័គ្រចិត្ត ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦
https://www.uprinfo.

org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-_may_2016/recommendations_and_pledges_thailand_2016.pdf
ទំព័រទី ១១ កថាខណ្ឌទី១៥៨.១៨០

[10] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ការចងក្រង រៀបចំដោយ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សយោងតាមកថាខ័ណ្ឌ ១៥ (ខ) នៃឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងសេចក្តី សម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ៥/១ និងកថាខណ្ឌទី ៥ នៃឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាលេខ ១៦/២១ U.N. Doc. A/HRC/WG.6/25/THA/2, ថ្ងៃទី០៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌទី៧០។

[11] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីសង្ខេបរៀបចំដោយ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សយោងតាមកថាខ័ណ្ឌ ១៥ (គ) នៃឧបសម្ព័ន្ធ នៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ៥/១ និងកថាខណ្ឌទី ៥ នៃឧបសម្ព័ន្ធនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាលេខ ១៦/២១U.N. A/HRC/WG.6/25/THA/3, ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌទី៦៧។

[12] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីសង្ខេបរៀបចំដោយ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សយោងតាមកថាខ័ណ្ឌ ១៥ (គ) នៃឧបសម្ព័ន្ធ នៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ៥/១ និងកថាខណ្ឌទី ៥ នៃឧបសម្ព័ន្ធនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាលេខ ១៦/២១U.N. A/HRC/WG.6/25/THA/3, ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌទី៧១។

[13] គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សនៃប្រទេសថៃ "របាយការណ៍ជំនួសស្តីពី ការអនុវត្តរបស់ថៃក្នុងការអនុលោមតាមអនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងជាតិសាសន៍ (CERD) ដោយគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សជាតិថៃ (NHRCT)" ។
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCERD%2fIFN%2fTHA%2f42390&Lang=en
ទំព័រទី ១៣
[14] សាលក្រមរបស់តុលាការក្រុងបាងកកខាងត្បូង លេខ Tor Or ៥/២៥៦១ ។
[15] Yiamyut Sutthichaya and Thaweeporn Kummetha, "ការព្រមព្រៀងបាងកក-ភ្នំពេញ? ការនាំខ្លួនលោកសម សុខា និងអនាគតមិនច្បាស់លាស់នៃការនិរទេសថៃ" Prachathai ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៨
https://prachatai.com/english/node/7645

[16] រ៉យទ័រ "សកម្មជនកម្ពុជាប្រឈមនឹងការនិរទេសចេញពីប្រទេសថៃ" បាងកកប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី០៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨
https://www.bangkokpost.com/world/1589702/cambodian-filmmakerfaces-deportation-from-thailand

[17] កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិស៊ីវិលនិងនយោបាយ (ICCPR) បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៦៦ G.A. Res.2200A (XXI), U.N. Doc. A/6316, ផ្តល់សច្ចាប័នដោយប្រទេសថៃ, មាត្រា. 14(3).
[18] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌថៃ ឆ្នាំ១៩៣៤ ព.ស.២៤៧៧ ផ្នែកទី១៣។
[19] ច្បាប់ការពារកុមាររបស់ប្រទេសថៃឆ្នាំ ២០០៣ ព.ស.២៥៤៦ ផ្នែកទី ២២ ។

[20] តុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារថៃ និងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីសំណុំរឿងអនីតិជន និងគ្រួសារ, 2010, B.E. 2553, ផ្នែក 70 និង 72.
[21] តុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារថៃ និងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីសំណុំរឿងអនីតិជន និងគ្រួសារ, 2010, B.E. 2553, ផ្នែក 73.
[22] តុលាការអនីតិជន និងគ្រួសារថៃ និងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីសំណុំរឿងអនីតិជន និងគ្រួសារ, 2010, B.E. 2553, ផ្នែក 70, 72, 73, និង 78.
[23] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌថៃ ឆ្នាំ១៩៣៤ ព.ស.២៤៧៧ ផ្នែកទី៩០
[24] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, របាយការណ៍ របស់ក្រុមការងារស្តីពីការពិនិត្យឡើងវិញតាមកាលកំណត់ជាសកល នៅប្រទេសថៃ U.N. Doc. A/HRC/33/16, ថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌទី១៥៨.៣៧, ១៥៨.៧០, ១៥៨.១៤៥, ១៥៨.១៤៦, ១៥៨-១៥១, ១៥៨-១៥២, ១៥៨-១៥៤។
[25] ព័ត៌មានUPR, “ការគូសបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តអនុសាសន៍ និងការធ្វើសច្ចាប្រណិធានស្ម័គ្រចិត្តរបស់ប្រទេសថៃនៅក្រោមវដ្តទីពីរ នៃការពិនិត្យឡើងវិញតាមកាលកំណត់ជាសកលឆ្នាំ ២០១៦-២០១៨ (បច្ចុប្បន្នភាពពាក់កណ្តាលអាណត្តិ)។ https://www.uprinfo.org/sites/default/files/document/thailand/session_25_-_may_2016/thailandimplementation2ndcycle.pdf ទំព័រទី ៩

[26] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សនៃប្រទេសថៃ “របាយការណ៍លេខ៥/២៥៦០ ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីសេវាសុខភាពសាធារណៈ និងសុខុមាលភាពពីរដ្ឋទាក់ទងនឹងសិទ្ធិ និងស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងករណីទទួលបានសេវាសុខភាពសាធារណៈរបស់ជនភៀសខ្លួននៅ ទីក្រុង និងអ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន” ឆ្នាំ២០១៧។ http://library.nhrc.or.th/ulib/document/report/report2560_5E.pdf

[27] *Ibid*
[28] Rapeepong Suphanchaimat et al., ស្ថានភាពសុខភាព និងលទ្ធភាពទទួលបានការថែទាំសុខភាពក្នុងចំណោមជនភៀសខ្លួននៅទីក្រុងបាងកក។ ប្រទេសថៃ ចាប់ពីឆ្នាំ២០១៩ ដល់ឆ្នាំ២០២០ ការវិភាគគោលនយោបាយ និងការស្ទង់មតិដែលមិនត្រូវការមូលនិធិ កម្មវិធីគោលនយោបាយសុខភាពអន្តរជាតិថន្ទបូរី ថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ pp.69.
[29] Thana Boonlert “ការពារភាពងាយរងគ្រោះបំផុតរបស់អាស៊ាន” បាងកកប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី០២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩ https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1785419/protectingaseans-most-vulnerable

[30] GEM, "Building Bridges, Not Walls", ២០១៩ https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265866 ទំព័រទី ៤៤

[31] សង្គ្រោះកុមារនិងការអប់រំពិភពលោក “ផ្លូវឆ្ពោះទៅ អនាគតល្អប្រសើរ ការពិនិត្យឡើងវិញនៃការអប់រំសម្រាប់កុមារ ចំណាកស្រុកនៅប្រទេសថៃ” ឆ្នាំ២០១៤។ http://thailand.worlded.org/wpcontent/uploads/2016/04/MESR-Policy-Brief.pdf ទំព័រទី ២

[32] អង្គការអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ “វិបត្តិដែលត្រូវបានលាក់បាំង: ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ និងការអប់រំ” ឆ្នាំ២០១០។ https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000190709

[33] អង្គការអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព, ការធ្វើចំណាកស្រុក, “ការផ្លាស់ទីលំនៅ និងការអប់រំ: ស្ពាន មិនមែនជញ្ជាំងទេ” ឆ្នាំ២០១៨។
https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265866 ទំព័រទី ៤៤

[34] CERD, អនុសាសន៍ទូទៅស្តីពីការរើសអើងប្រឆាំងនឹង ភាពមិនមែនជាពលរដ្ឋ, កថាខណ្ឌទី២៨។

[35] CERD, ការបញ្ចប់ការសង្កេតលើរបាយការណ៍តាមកាលកំណត់ ទី១០ដល់ទី១៣ របស់អ៊ីស្រាអែល, U.N. Doc.CERD/C/ISR/CO/13, ថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧ កថាខណ្ឌទី២៦។

[36] ច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍របស់ប្រទេសថៃ, ព.ស.២៥២២, គ.ស.២០១៧ ផ្នែកទី៣៤។

[37] ច្បាប់អន្តរជាតិរបស់Siam, “ការការពារពលករបរទេសខុសច្បាប់ នៅប្រទេសថៃ,” H.G ធនធានច្បាប់។
https://www.hg.org/legal-articles/labor-protection-for-illegal-foreignworkers-in-thailand-36722

[38] បទបញ្ជារបស់ការិយាល័យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យ ជនបរទេសដែលចូលមកក្នុងព្រះរាជាណាចក្រហើយមិនអាចវិល ត្រឡប់ទៅប្រទេសដើមវិញ ព.ស. ២៥៦២, ថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨។

[39] សិទ្ធិជ្រកកោននៅប្រទេសថៃ, “ការវិភាគអំពីផលប៉ះពាល់នៃជំងឺ កូវីដ -១៩ និងតំរូវការរហ័សក្នុងការស្នង់មតិគ្រួសារ”, ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០។
https://drive.google.com/file/d/1h5ZADNKDqjTt7F1aKmnKyuDyr_UK7UvZ/view

[40] សេចក្តីសម្រេចរបស់ខុទ្ទកាល័យ ថ្ងៃទី ២៦ ខែមករា ឆ្នាំ ២០២១ អនុញ្ញាតឲ្យ អ្នកជាប់ឃុំមកពីប្រទេសជិតខាង៣នាក់ត្រូវបានដោះ លែងនិងអាចធ្វើការបាន។
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/035/T_0046.PDF